

Ankieta

„Na tropach góralszczyzny / huculszczyzny w naszym regionie”

1. Góralszczyzna (huculszczyzna) – czym jest dla Ciebie?

Góralszczyzna to : ludzie, zachowania, odrębna kultura, tradycja, folklor, gwara, inny region, społeczność góralska, wiara w Boga, gościnność;

cytat z G. Wanatko (Łemko, MZL w Zielonej Górze): „Łemkowszczyzna to niemal mityczna kraina moich przodków, którzy zmuszeni byli opuścić rodzinne ziemie wskutek akcji Wisła w 1947 r. Znam ją z opowieści dziadków, teściów jako kraj ich radosnego dzieciństwa i młodości. Dla mnie osoby urodzonej na tzw. zachodzie to region do którego powracam w okresie urlopowym. To miejsce spotkań z Łemkami, ich potomkami, wydarzeniami, które są tam organizowane. To zawsze miejsce spokojnego odpoczynku połączonego z odwiedzinami bliskich rodzinie miejsc, wędrówkami po górkach i pagórkach, kąpielach w strumykach, obozowaniem pod namiotem. To także miejsce do rozmyślań nad dziejami Łemków, rodziny oraz snucia opowieści.”

2. Co według Ciebie jest charakterystyczne dla prawdziwego Górala (Hucula)?

Stwórz ranking atrybutów prawdziwego Górala (Hucula).

gwara   strój   tradycja   upór   pracowitość   charakter
śpiew   taniec   honor   wiara   ziemia   humor   muzyka

Analiza do pierwszych 8 miejsc w rankingu:

RANKING	ATRYBUTY
1	wiara
2	tradycja
3	honor
4	taniec
5	muzyka
6	gwara
7	pracowitość
8	charakter

Pozostałe wskazania były bardzo zróżnicowane. Z analizy wynika, iż ankietowani postrzegają górali przez pryzmat głębokiej wiary i przywiązania do tradycji oraz bycia honorowym. Z drugiej

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІУ

MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI

Projekt został sfinansowany ze środków
Polsko-Ukraińskiej Rady
Wymiany Młodzieży z dotacji MEIN

zaś strony charakterystyczne dla postrzegania górali jest ich muzykalność w muzyce, tańcu i gwarze.

3. Podaj odpowiednik słów lub krótki opis znaczenia wyrazu w gwarze góralskiej/huculskiej.

Ładny, gospodarz, łobuz, cześć, „ser wędzony, pasterz, łąka, gdzie idziesz, pieniądze, dom drewniany, ognisko, siekierka, pomocnik pasterza, serwatka, wyniosły, sławny, pięknie, spodnie,

pokój (w mieszkaniu), przybysz z nizin, ziemniaki, wieje wiatr, regionalne buty, szybki taniec, szczęście Boże, szybko, wszystko, świerk, witajcie, haft na spodniach, podpuszczkowy ser

Większość słów nie sprawiła ankietaowanym problemów. W kilku przypadkach odpowiedzi udowadniają, iż wyobraźnię mają bogatą (np. przybysz z nizin to dla nich nie ceper lecz niziołek, bohater opowieści fantasy), ale też wykazali się chęćiami poznawczymi i wyszukali odpowiedzi w źródłach.

4. Wskaż miejsca w swojej okolicy, w których można zaobserwować budowle nawiązujące do stylu góralskiego / huculskiego. Wykonaj zdjęcia budowli pod warunkiem, że uzyskasz zgodę właściciela.

Budynek plebanii parafii prawosławnej w Ługach
Cerkiew prawosławna w Lipinach
Elementy architektoniczne budowli sakralnych Kościołów wschodnich na terenie województwa lubuskiego,
Sprzęty kultury materialnej w Muzeum Etnograficznym w Ochli
domki drewniane w skate parku w Nowej Soli

5. W jakich popularnych utworach muzycznych odnajdujesz wpływy góralskiej/huculskiej kultury?

Podaj nazwę utworu, wykonawcy oraz zapisz utwór na nośniku.

- A. Lemko Tower, Okmel, Fajna ferajna, Kyczera, Demaj, Klub 46, Wodohraj
- B. Górą ty, Golec Orkiestra
- C. Pójdę boso, Zakopower
- D. Twarda skała, Future folk
- E. Ściernisko, Golec Orkiestra
- F. Czerwone korale, Halina Młynkova
- G. My Słowianie, Cleo

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІЮ

MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI

Projekt został sfinansowany ze środków
Polsko-Ukraińskiej Rady
Wymiany Młodzieży z dotacji MEIN

6. Wymień najbardziej charakterystyczne tańce góralskie / lemkowski. Znajdź w Internecie filmy prezentujące tańce i zapisz je na nośniku.

- A. taniec weselny u Łemków
- B. krzesany
- C. zbójnicki
- D. obyrtany, czyli obyrtka

7. Wymień elementy stroju góralskiego (Górala i Góralki) / Hucuła i Huculki. Jakie z nich można wykorzystać w naszej codziennej garderobie?

Kapelusz, kozuszek/serdak, kurtka, pas, spodnie/portki, koszula, zapaska, gorset, korale, kierpce

dotychczas dopisali parzenice, gurmana, cucha,

Sądząc po wpisanych fachowych nazwach elementów strojów, uczestnicy projektu wyszukali je w internecie.

8. Jakie aktywności są charakterystyczne dla poniższych trzech kategorii związanych z kulturą góralską / huculską?

Kategoria	Aktywność
obrzędy	Boże Narodzenie (świece, kolędy, pawuki, diduchym sino u Łemków) maje i dziady w zielone świątki
zwyczaje/obyczaje	Wesele (oczepiny, przyśpiewki, starosta, korony, ręczniki); Wróżby na Andrzeja bobalky u Łemków) życzenia wypowiedziane w święta mają magiczną moc. Taniec, gwara, stroje ludowe
kuchnia regionalna	Hałuszki, kyselycia, kutia, bobalky, ciasta drożdżowe, zamiszok, mastyło, kompery, hołubku, pyrohy u Łemków mięso baranie z dodatkiem sera i warzyw kwaśnica i moskole, kutia, oscypek, ciasto drożdżowe, hałuszki z bryndzą, fasola ze śliwkami

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІЮ

MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI

Projekt został sfinansowany ze środków
Polsko-Ukraińskiej Rady
Wymiany Młodzieży z dotacji MEIN

9. Na podstawie poniższych pytań przeprowadź wywiad z Góralem lub Górką / Huculem lub Huculką, którzy osiedlili się w Twoim regionie. Jeżeli możesz to nagraj wywiad na nośniku elektronicznym.

Grzegorz W. z Zielonej Góry.

Rodzina pochodzi z Łemkowszczyzny, z klanu Łosie, Ropica, Małastów. Urodzony w Zielonej Górze, a przesiedleni w akcji „Wisła” byli dziadkowie. Mieszka tu od 1979 roku i jest kustoszem w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Kulturuje tradycje takie jak: kuchnia w domu, obrzędy związane z życiem w Cerkwi greckokatolickiej, udział w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez środowisko Łemkowskie, wyjazdy na takie wydarzenia w inne regiony. Nie tęskni za górami, gdyż nie jest tam urodzony ani wychowany, więc nie ma ładunku emocjonalnego takiego jak przodkowie. Szanuje Łemkowszczyznę i stara się do niej wracać jako do krainy przodków, ale raczej nie zamierza zmieniać miejsca zamieszkania z tego powodu. Na pytanie o znajomość legend góralskich opowiedział iż jest kilka wydawnictw o legendach łemkowskich. Dziadkowie opowiadali różne treści z czasów wojny, które wydawały się legendami, a pewnie były wydarzeniami historycznymi. W opowiadaniach dziadków najczęściej pojawiały się opowieści z psami. Tematyka najczęściej dotyczyła wypraw mazarów na Czarne Morze do Rumuni i czy innych krajów. Z kolei pytany o tekst przyśpiewki odpowiedział, że prawdziwy Łemko zna ze 100 piosenek.

Magdalena K. z Podhala.

Pochodzi z Nowego Targu. Do wyjazdu skłoniła ją miłość do męża. Mieszka w Nowej Soli od 10 lat. Jest kontrolerem jakości w firmie na strefie ekonomicznej. Raczej nie praktykuje tradycji z wyjątkiem kuchni (kwaśnica i placki ziemniaczane, czyli moskole). Za górami tęskni, podobnie jak za całą rodziną, która tam została. Nie pamięta żadnych legend oprócz opowieści o tym, iż Tatry są tak wysokie, gdyż mieszka tam lud olbrzymów. Zna jedynie tekst „Góralu, czy ci nie żal”.

Anonimowo

Pochodzi z Podhala, z Nowego Targu. Do Nowej Soli przyjechał z powodu miłości ponad 40 lat temu. Prowadzi restaurację Platanova. W kwestii kultywowania tradycji słucha góralskiej muzyki i przyśpiewek. Bardzo tęsknił do gór i dlatego postanowił zabrać ze sobą żonę i dzieci. Zna legendę o Janosiku. Zna jedynie tekst „Góralu, czy ci nie żal”.

Czesław H.

Pochodzi z Tokarni w województwie małopolskim z klanu Hanusiaków. Wyjechał w poszukiwaniu pracy. Mieszka w Nowej Soli od 63 lat, obecnie na emeryturze. Kulturuje tradycje kulinarne (rosół z ziemniakami) oraz to, że w czasie imprez rodzinnych bliscy piją alkohol z jednego kieliszka. Bardzo tęskni za górami, gdyż większość rodziny tam mieszka, a ostatni raz odwiedził ich przed 8 laty. Zna legendę o Giewoncie i drugą o ognisku w jaskini (?)

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІУ

MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI

Projekt został sfinansowany ze środków
Polsko-Ukraińskiej Rady
Wymiany Młodzieży z dotacji MEIN

Hanna G.

Pochodzi z Podhala z domu Wilków. Do wyjazdu skłoniły ją pieniądze i mąż już 20 lat temu. Jest rolniczką z własną rolą. Nie kultywuje tradycji. Tęskni za górami, górskim powietrzem, widokami, jedzeniem, owcami (była juhasem) i rodzinnością górali. Opowiedziała legendę o śnieżnobiałej owieczce. W załączniku umieszczony tekst przyśpiewki.

Dorota P.

Pochodzi z regionu Babiogórskiego z rodu Ropica. Do wyjazdu skłoniło ją poszukiwanie lepszej pracy 4 lata temu. Zawodowo gra w kapeli muzycznej na ślubach i weselach. Na co dzień używa stroju ludowego do pracy. Bardzo tęskni za górami, rodzina i przyjaciółmi, jednak nie żałuje podjętej decyzji. Opowiedziała legendę o gaździe Piotrze i nazwie Zakopane i zacytował przyśpiewkę o Janosiku polskim.

Kinga S.

Pochodzi z Podhala z domu Niżników, z klanu Królów. Do wyjazdu 15 lat temu skłonił ją mąż i niepełnosprawność siostry. Jest intendentką w przedszkolu. Kultywuje śpiew, kuchnię i gwarę. Bardzo tęskni za górami. Opowiedziała legendę o biesie i czarach oraz podała tekst przyśpiewki.

Anonimowo

Pochodzi z Podhala, z Nowego Targu. Do Nowej Soli przyjechał z powodu pracy/powołania do zakonu. W Nowej Soli mieszkał ponad 40 lat. Obecnie na emeryturze. Kultywuje wszystkie tradycje związane z wyznaniem katolickim. Po przejściu na emeryturę mógł pozostać w Nowej Soli, zamieszkać w domu dla emerytowanych księży lub wrócić do domu. Wybrał powrót w rodzinne strony, m.in. z tęsknoty do gór. Zna chyba wszystkie legendy góralskie i mnóstwo przyśpiewek.

**POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY**

**ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДДЮ**

**MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI**

Projekt został sfinansowany ze środków
Polsko-Ukraińskiej Rady
Wymiany Młodzieży z dotacji MEIN